

UNIVERZITA KARLOVA
KATOLICKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA
Ústav dějin křesťanského umění

František Lejnar

Historie a vývoj kopané na Letenské pláni

Bakalářská práce

Vedoucí práce: prof. PhDr. Jaroslav Čechura, DrSc.

Praha 2018

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval(a) samostatně a použil(a) jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 27.6.2018

František Lejnar

Bibliografická citace

Historie a vývoj kopané na Letenské pláni [rukopis] : bakalářská práce / František Lejnar ; vedoucí práce: prof. PhDr. Jaroslav Čechura DrSc. -- Praha, 2018. -- 39 s.

Anotace

V této bakalářské práci se pokusím zaměřit na vznik a vývoj fotbalové kultury na pražské Letenské pláni. Cílem bude zachytit počátek a usídlení prvních fotbalových klubů, jejich působení a činnost od druhé poloviny 19. století až po 50. léta století dvacátého. Primárním tématem bude toto období jako jedno z nejslavnějších československého sportu.

Klíčová slova

fotbal, Letenská pláň, pražské fotbalové kluby, historie sportu

Abstract

In this work I will try to focus on the creation and development of football culture on Prague's Letná plain. The aim will be to capture the origin and establishment of the first football clubs, their influence and activity from the second half of the 19th century to 1950s. The primary theme will be examining this period as one of the peaks of Czechoslovak sport culture.

Keywords

football, Letenská plan, prague football clubs, history of sport

Počet znaků (včetně mezer): 83 168

Poděkování

Touto cestou bych rád poděkoval prof. PhDr. Jaroslavu Čechurovi DrSc. za možnost psát tuto práci pod jeho vedením. Dále děkuji své partnerce Kamilce, tímto se jí omlouvám se večery plné vzteku a děkuji za podporu a trpělivost. Rodině, kamarádům od Anthonyho a příteli Richardovi, který se mnou sdílí zájem o fotbal. Práci bych rád věnoval svému otci, který mě naučil mít rád fotbal a jeho knihovně, která mi poskytla většinu zdrojů.

Obsah

Úvod.....	1
1. Letenská pláň	3
1.1. Historie	3
1.2. Zástavba a využití prostoru	4
2. Historie a vývoj fotbalu na Letenské pláni	6
2.1. Vznik prvních klubů a jejich působení do konce první světové války	6
2.2. Fotbal v období první republiky	18
2.3. Fotbal v období protektorátu Čechy a Morava.....	25
2.4. Fotbal od roku 1946 do roku 1953	28
Závěr	31
Seznam literatury	34

Úvod

Tato práce se zabývá tématem vzniku kopané na pražské Letná. Sleduje vznik tohoto oblíbeného sportu v Praze a jeho zakotvení na Letenské pláni, která nabízela ideální prostory pro vznik sportovišť a později fotbalových stadionů. První kapitola se věnuje postupnému objevování fotbalu a jeho seznamování se s veřejností. V prvních letech svého vzniku se setkává často s nepochopením ba i silnou nevolí konzervativní společnosti. Brzy však jeho popularita stoupá a na základě úspěchů českých klubů, zejména právě těch z Letné, se fotbal stává hrdým nástrojem národní dominance i způsob zábavy v časech těžkých i mírových. Fotbal v Praze na počátků své historie patřil mezi sportovní elitu nejen v zemích Rakousko – Uherska ale i celé Evropy. Výkony především letenských mužstev konkurovali i fotbalovým gigantům z fotbalové Anglie.

Po první světové válce se v nově vzniklém Československu formuje na Letné unikátní sportovní areál, který nemá konkurenci nikde ve světě. V jednom prostoru se nacházejí tři hlavní pražské kluby. Slavie, DFC a Sparta. Kromě těch tří velkých hřišť se tu nachází i řada menších, provinčních klubů. Kromě fotbalu se na Letné pěstuje též atletika, hokej a tenis. V období tzv. první republiky je Letná svědkem desetitisícových návštěv při zápasech jejich klubů s kluby českými i evropskými. Na letenských stadionech se formují i první velké zápasy československé fotbalové reprezentace. V předválečném období Slavie i Sparta dobývají evropské poháry a těší se velké přízně pražanů.

S příchodem druhé světové války a vznikem protektorátu Čechy a Morava fotbal nezaznamená větších omezení. Čeští fanoušci neuvidí žádná mezinárodní utkání, ale fotbal na domácí scéně se hraje stále. V této době je zrušen jeden z hlavních letenských klubů, tým pražských Němců DFC. Kopaná v dobách útlaku posiluje ducha i národní hrdost Čechů. Letenské kluby dominují našemu fotbalu a pravidelně se dělí o nejvyšší příčky. Během zápasů desetitisícové davy na stadionech ukazují národní soudržnost a nejednou vykřikují své názory proti okupantům. S koncem války je Letná tvrdě poznamenána. Stadiony jsou zničeny a vše se buduje znovu.

V poválečné euforii má fotbal velké slovo. Nadšeně se organizují mezinárodní zápasy a Češi ukazují, že po šesti letech izolace fotbal hrát nezapomněli. Letná sportovně nadále dominuje a sport se tu hraje dál i přes plány na zastavení pláně. Po komunistickém převratu v roce 1948 však nastávají pro kopanou zlé časy. Zákazem

profesionalismu je poškozena fotbalová tradice a některé kluby, nevyhne se to bohužel ani Letné, dostanou nálepku „buržoazních“. Celá tragédie fotbalové kultury na Letenské pláni vyvrcholí vystěhováním a devastací stadionu Slavie, který musí ustoupit pomníku Stalina. Z Letné se stává opět jen prostor. Z celého velkolepého sportovního areálu, který nám záviděla celá Evropa, zůstal jen stadion Sparty, který stejně stojí opodál. Tato práce připomíná a mapuje historii kopané, která se více než padesát let odehrávala na několika společných kilometrech.

Hlavním zdrojem informací mi byla kniha Dějiny československé kopané od Karla Petřů. Autor se osobně ve fotbalovém dění angažoval. Původně jako sportovní novinář, později jako fotbalový funkcionář a ve třicátých letech i jako reprezentační trenér. Kniha, která byla vydaná roku 1946 je více než vědecké, dílo reportážní. Samotný text, poznatky a vzpomínky autora, doplňují výsledky, tabulky i citace z dobového tisku, klubových ročenek nebo funkcionářských zápisu. Tato knihy je základní literaturou pro seznámení se s počátky kopané v Čechách.

Dalším podstatným zdrojem je dvoudílná Kronika českého fotbalu. Autory jsou sportovní žurnalisté Jiří Macků a Miloslav Jenšík. Oba díly popisují fotbalovou historii rok za rokem. Vedle kvalitní obrazové přílohy je významnou součástí na konci každé kapitoly několik stránek z denních tisků té doby. Kniha se velmi opírá a Dějiny čs. kopané Karla Petřů, někdy ji až přímo cituje. V některých případech se i v informacích rozcházejí. Věrohodnější v tomto případě bude Karel Petřů, jako přímý aktér dění. Dalším zdrojem, ze kterého práce čerpá, jsou knihy Věčná Slavie a Železná Sparta. Autorem je publicista Vítězslav Houška. Knihy jsou jakousi kronikou mapující historii klubů. Často však v knize dochází až k zábavné formě textu. Např. dochází k fiktivním rozhovorům mezi hráči atd. První období historie klubů není nijak podrobné a vše se odehraje jen na pár stránkách. I tak je dílo pana Houšky stěžejním pro každou práci z oblasti fotbalové historie. K ruce mi též byla kniha Bican – pět tisíc gólů a Století fotbalu od Josefa Pondělíka. První jmenovaná kniha je psaná formou velkého rozhovoru s Josefem Bican. Legendární fotbalista Slavie, nejlepší hráč všech dob. Jeho vzpomínky jsou velmi objektivní a osobně je považuji za věrohodné. Druhá jmenovaná kniha dost opomíjí první historii fotbalu a věnuje se době poválečné. Sám autor patřil v padesátých a šedesátých letech k předním sportovním žurnalistům.

1. Letenská pláň

1.1. Historie

Název Letenská pláň se na pražských mapách vůbec nevyskytuje, na rozdíl od Letenské ulice, sadů, náměstí, tunelu či zámečku. Nejedná se o samostatné katastrální, vžitý název nemá žádné oficiální opodstatnění ani úřední podklad, jedná se pouze o název pomístní. Letná je pouze vrch, jeden z devíti pražských: vedle Petřína, Vyšehradu, Vítkova, Zderazu, Skalky, Bílé hory, Strahova a Opyše s Pražským hradem. Územně byl vždy součástí bývalé samostatné vsi Bubny, v roce 1850 sloučené se sousední do obce Holešovice – Bubny a poté v roce 1884 připojené k Velké Praze. Na vrchu Letná bývalo prý za bájných časů kdesi na jejím východním konci pohanské obětiště a posvátný háj bohyně Léty. Možná právě odtud nese jméno. Jan Gebauer, literární historik, uvádí ve svém Slovníku staročeském, že staročeské přídavné jméno letná nese význam slova krásná.¹ Nejčastějšími historickými názvy byla Letná pole, Letní pole nebo Leteň.² Název znamenal pravděpodobně dobře sluněné místo. Takový název místa byl v minulosti běžný. Letnou mají i v Plzni, Zlíně, Kladně, Teplicích, Olomouci nebo Jičíně.³

Prokazatelně první zmínka o letenské pláni pochází z roku 1088, kdy český král Vratislav I. Obdaroval vyšehradskou kapitolu u sv. Petra a Pavla Letnou a Bubny. 25. 12. 1261 Korunoval arcibiskup Werner z Eppensteinu v katedrále sv. Víta, Václava a Vojtěcha na Pražském hradě české krále Přemysla Otakara II. Velkým slavnostem však nestačili prostory Pražského hradu a proto dal panovník vybudovat na Letné dřevěné budovy k ubytování i slavnostem. Zde se po dva dny hodovalo.⁴ Pláň však v historii sloužila spíše pro vojenské účely. Jednalo se o mimořádně strategicky výhodná bod. Byl odsud dobře kontrolován jediný zdejší brod mezi bubenským břehem a dnešní Štvanicí. Brod byl nejsnazším přístupem k Pražskému hradu od východu. Roku 1105 ho využil olomoucký kníže Svatopluk, který chtěl dobýt město i trůn knížete Bořivoje II.⁵ Ve 13. století byla stráž využita pro těžbu břidlice a za vlády Karla IV. byl ve stráních zřízen vinohrad. Během husitských válek v březnu roku 1420 se zde utábořila vojska císaře

¹ GEBAUER, J., Slovník staročeský, I–II. Praha: Česká akademie císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění a Česká grafická společnost Unie, 1903 a 1916; Praha: Academia, 1970

² historická mapa, nakl. Kober 1868

³ MACKŮ, Jiří, Pražská Letná: obdivuhodné sportovní století 1860-1960, Praha, C&K, 2015, ISBN: 978-80-905757-2-1 str. 7

HONEISER, Ladislav. Letná historie a vývoj prostoru, Praha, Útvar rozvoje hl. města Prahy, 2007

⁵ Kosmova kronika česká, Svoboda 1972, str 160

Zikmunda. Odtud pak císař sledoval bitvu na Vítkově. Přes bubenský brod a Letnou pak zaútočil na Pražský hrad i Jiří z Poděbrad. Roku 1648 z Letné Prahu odstřelovala švédská vojska. Koncem 17. století byl na jižním svahu opět vysázen vinohrad. Patřil cyriakům ze staroměstského kláštera u sv. Kříže Většího.⁶ Na počátku 19. století byla kromě révy vysázena i okrasná zeleň a ovocné sady. Prostranství se tak stalo místem pro procházky s výhledem na Prahu. Na přelomu 19. a 20. století byl prostor využit jako vojenské cvičiště.

1.2. Zástavba a využití prostoru

Základem pro zamýšlenou zástavbu Letenské pláně byla v roce 1888 dostavěná vodárna s novorenesanční věží. Již od konce 19. století se řešilo využití Letné. Jedním z prvních pokusů, bylo dopravní spojení Starého Města a Letné. V roce 1897 byl předložen návrh na průkop Letnou. Navrhován byl též tunel či monumentální výstup.⁷ V roce 1905 byl podán návrh na stavbu budovy české university. Šlo o budovu technického učení. Poloha mě být v pozici proti Mikulášské ulici a mostu Svatopluka Čecha. Po vzniku Československa byl vypracován návrh na regulaci a zastavění Letné a okolí Hradu. V rámci návrhu byl představen plán stavby budovy parlamentu Československé republiky. První realizovanou stavbou byla budova Národního technického a Národního zemědělského muzea. Architektonická soutěž byla vypsaná roku 1935. Vítězem se stal architekt Milan Babuška. Stavba byla zahájena roku 1938 a o tři roky později byla dokončena. Roku 1947 se konala soutěž na projekt budovy Národního shromáždění. Hlavní myšlenkou pro umístění byla blízkost Hradu jako sídla prezidenta republiky. Stavba nebyla realizována z důvodu, že by byl narušen historický dojem Hradčan. Roku 1951, byla veřejnost seznámena s návrhy na pomník Josifa Vissarionoviče Stalina. Jako místo byla vybrána plocha mezi Hanavským pavilonem a mostem Svatopluka Čecha. Vítězným projektem se stal počín sochaře Otakara Švece a stavba byla realizována. Od roku 1962 vznikali studie na úpravu po likvidaci pomníku. 1. března 1977 byla vládou vypsaná soutěž na Památník osvobození Československa Sovětskou armádou. Od vybudování pomníky ale bylo upuštěno. Posledním velkým a

⁶ HONEISER. Letná. Historie a vývoj prostoru str. 60

⁷ HONEISER. Letná, historie a vývoj prostoru str. 62

nerealizovaným plánem byla stavba Národní knihovny. Ta byla v řešení od roku 2006, kdy v soutěži zvítězil návrh Jana Kaplického.⁸

Později se stal ideálním místem pro konání různých sportovních akcí. Uprostřed pláň byla plocha využita pro pět všesokolských sletů. První a druhý všesokolský slet se konal na Štvanici. Třetí, který se uskutečnil 29.6.1895 byl přesunut na Letnou. Účastnilo se ho 4000 cvičenců. Pro IV. všesokolský slet, který proběhl v roce 1901 byl vystavěn na Letné areál pro 22 000 diváků a 6000 cvičenců. O šest let později měla již tribuna kapacitu 55 000 míst a cvičilo přes 10 000 Sokolů. VI. Slet v roce 1912 měl tribunu pro 100 000 diváků. Po první světové válce byl pořádán poslední letenský všesokolský slet. V aréně cvičili 16 000 cvičenců a na tribunách přihlíželo 109 000 diváků. Další všesokolské slety se poté přesunuly na Strahov. V roce 1921, na letenském stadionu, proběhla I. dělnická olympiáda. Zde cvičilo téměř 20 000 cvičenců.⁹

Plocha Letenské pláň byla po druhé světové válce využívána pro oslavy 1. máje a 9. května, dne osvobození. Centrální plocha byla upravena pro pořádání slavnostních přehlídek. Za oběť jí padl velký atletický stadion s klusáckou dráhou. V roce 1989 se zde shromáždili statisíce lidí, aby projevíli svou vůli ukončit éru komunismu. V roce 1990 to byl vítán papež Jan Pavel II.

Vyjma sportovních ploch nebyla Letenská pláň nikdy zcela zastavěna. Nepočítáme-li tedy sportoviště, byly postaveny jen dvě stavby, které se do dnešní doby nezachovaly. Jednalo se, o letohrádek Belveder, který byl zničen francouzskými vojsky a Stalinův pomník. Řada staveb byla pak postavena kolem obvodu Letné. Na západní straně stojí Kramářova vila a Hanavský pavilon. Severní strana byla vymezena stadionem Sparty a obytným blokem „Molochov“. Při východní straně stojí budovy ministerstva vnitra. Dále pak Letenské sady a budovy muzeí. Významnou technickou stavbou byla již dnes neexistující lanová dráha a pohyblivé schody. Trasa vedla z břehu Vltavy až k Letenskému zámečku. Lanovka byla později nahrazena pohyblivými schody, které sloužili až do roku 1937. Vyústění schodů bylo u Letenského zámečku. Ten byl postaven roku 1863. Od svého vzniku vždy sloužil jako výletní restaurace. Již zmíněný obytný blok „Molochov“ byl postaven v roce 1937. Stojí podél třídy Milady Horákové.¹⁰

⁸HONEISER, Ladislav, Letná, historie a vývoj prostoru str. 76

⁹ HONEISER, Ladislav, Letná, vývoj prostoru, str. 20 - 21

¹⁰ HONEISER, Ladislav, Letná, vývoj prostoru str. 27

2. Historie a vývoj fotbalu na Letenské pláni

2.1. Vznik prvních klubů a jejich působení do konce první světové války

Za rok vzniku letenské fotbalové kultury můžeme považovat rok 1891. Základy zde pokládají místí kroužky a party všedních názvů. Jsou jimi např. Vodárna, Česká vlajka, Česká Růže nebo SK Habáni.¹¹ Josef Rössler – Ořovský ve vzpomínkách uvádí, že ke hře bylo v té době přistupováno bez zdržování, vymezování hřiště, bez přesných pravidel a různým počtem hráčů. Branky byly vyznačený pouze odloženými kabáty.¹² Důležitým rokem v historii kopané je rok 1892. Toho roku Sokol Josef Klenka pořídil první překlad fotbalových pravidel. Nejlepší kluby té doby své zápasy soustředil na Královské louce. Prvním letenským „klubem“ mohli být členové Lesehalle. Jednalo se o čtenářský klub německých studentů v Praze.¹³ Roku 1895 Athletic Club Praha, založený o čtyři roky dříve, oznamuje zřízení „odboru ku pěstování hry kopání míče za jarní doby“. Aktéři se zavazují k organizaci zápasů každou neděli. Jedná se o první doložený závazek českého sportu. Zápasy se odehrávali převážně mezi studenty pražských gymnázií.¹⁴ O studentské kopané na Letné píše „Sportovní obzor“ z té doby: *„Praha, dne 27 března 1895. Zvědav zvědět, zdali se naši studentští footballisté probudili k jarnímu životu a zvěděv, že dnes je den her, odebral jsem se na Letnou na studentské cvičiště. Ač počasí bylo nejvýše nepříznivé a místy louže ještě stály, jevílo se hřiště dosti upotřebitelným. K potěšení svému jsem shledal, že hrálo více mužstev velmi živě a některá s patrnou značnou schopností, jako zejména Akademické gymnásium, Malostranské gymnásium a jiní.“*¹⁵

V rámci III všesokolského sletu roku 1895, který se jako první konal na Letné, bylo přislíbeno utkání v kopané. Z neznámých důvodů nebylo nakonec uskutečněno. Na uvolněném sletovém stadionu se nakonec usídli tým Malostranský SK. V září toho roku zde dojde k prvnímu utkání týmu AC Sparta, v té době hrající v Karlíně. Sparta na Letné ve své premiéře prohrává s Malostranským Sk 5:0.

Roku 1896 je založen z iniciativy Rösslera – Ořovského „český svaz fotbalový“. Prvními oficiálními kluby jsou Český Sculling Cercle, AC Praha, AC Sparta, SK Slavia a ČFK Kickers Akademického gymnázia. Jsou vyhlášeny dva ročníky

¹¹ MACKŮ, Jiří, Pražská Letná, str. 15

¹² PETRŮ, Karel, Dějiny československé kopané, str. 54

¹³ MACKŮ, Jiří, Pražská Letná, str. 16

¹⁴ MACKŮ, Jiří, Pražská Letná, str. 17

¹⁵ PETRŮ, Karel, Dějiny československé kopané, str. 76

první oficiální soutěže. Za místo konání je určena královská louka. Turnaji však předešlo utkání na Letné mezi ČFK Kickers a AC Praha. Výsledek 1:0.¹⁶

Ve stejný rok spolek pro pěstování her české mládeže postaví na Letné rozsáhlé sportoviště. AC Praha začíná oficiálně působit na Letné v podnájmu spolku. Spolunájemcem byl kroužek Gymnázia v Křemencově ulici. Gymnaziální spolky však byli brzy zrušeni pro nařízení, jímž byla studentům zakázána účast na veřejných hrách. Studenti tak přecházeli po křídla klubů jako AC Sparta, SK Slavia, Český Sculling Cercle aj.

První kdo si zřizuje na Letné regulérní hřiště s tribunou je DFC (Deutsche Fußball club). Klub vznikl 28. Května 1896 jako odnož sportovního klubu Regatta. Hřiště vznikne mezi ulicí Nad Ferdinandovou štolou a Letenskými sady. Na Letnou přichází i SK Slavia, když si pronajala část bývalého vojenského cvičiště se dvěma hřišti. Své první letenské utkání sehrála Slavia s AC Praha 14. Května 1896. Zvítězila 3:0. AC Praha, jednala o pronájmu hřiště na Letné na jaře 1896. Klubu bylo dočasně pronajato za 3 zlaté ročně. Již 24. června však byla smlouva spolkem pro pěstování her české mládeže zrušena.¹⁷

První nadšení z nového sportu však opadá. Sparta se odmítá účastnit vypsaných mistrovství, a organizuje pouze zápasy přátelské. Zápasům se Slavií se vyhýbá a věnuje se spíše atletice. Český Sculling Cercle ukončuje svoji činnost a hráči odcházejí do Slavie. Poslední jejich vzájemný zápas končí vítězstvím sešíváných 10:0, čímž se celý proces jen uspíší. Slavie díky tomu může postavit dokonce tři mužstva. Vážným soupeřem jí však zůstává pouze AC Praha. V tomto roce bylo za celou sezonu odehráno jen jedno utkání, ve kterém SK Slavia přehrála pražský AC 2:0 a umístila se na prvním místě.¹⁸ Kromě rivality českých klubů, dochází i k problémům národnostním. Pro nedostatek možností hrát zápasy s českými soupeři, hledají kluby jako Slavie, prestižní zahraniční mužstva. To vyústí tak daleko, že DFC odmítají hrát i s kluby které jsou ochotné se Slavií hrát. Z německé strany je vedena válka za použití urážek a pomluv nejen českých fotbalových klubů ale i národa.¹⁹ Bojkot a snaha mařit činnost českých klubů přichází i z Vídně. Nadějí a životabudičem se má stát utkání mezi Slavii a kombinovaným týmem Berlína. To se uskuteční 8. ledna 1899 na letenském hřišti

¹⁶ MACKŮ, Jiří, Pražská Letná, str. 18

¹⁷ PETRŮ, Karel, Dějiny československé kopané, Praha, Národní nakladatelství A. Pokorný, 1946 str. 92

¹⁸ MACKŮ, Jiří, Pražská Letná, str. 20

¹⁹ Sport a tělovýchova v pohraničí, Liberec, Vydavatelství Vojtěch Talík, 1946, str. 75

Slavie. V neděli o půl třetí hodině odpolední. Zápas skončil bez gólu, ale v Praze vzbudil opět velkou pozornost a zájem o něj nejen mezi sportovci ale i veřejností. Díky zápasu bylo uznáno, že z pomluv které šířili německé strany o českém fotbale a národu nebylo nic pravdy. Naopak berlínští hráči byli při návratu domů silně propíraní tiskem a od fotbalového svazu potrestáni.²⁰

Na základě úspěchu začíná Slavie v čele s tajemníkem Karlem Hammerem vymýšlet další utkání. Náhle přichází zpráva, že do Vídně míří univerzitní mužstvo Oxfordu. Cestou se mají zastavit v Praze a sehrát utkání stále s nepřátelským DFC. Hammer okamžitě odesílá dopis do Oxfordu a zve tým k souboji s pražskou Slavií na 28. března 1899, tedy den před utkání s DFC. Jednalo by se o první zápas anglického mužstva na evropské pevnině. Oxford souhlasí a jako provizi žádá od české strany 40 liber. Celá akce má výjimečný a společenský ráz. Pozvání a finanční dary přislíbují osobnosti jako Jeho eminence hrabě Kardinál Schönborn, knížata Lobkowicz a Schwarzenberg, kníže Thurn-Taxis z Loučně (propagátor a iniciátor prvních fotbalových zápasů v čechách). Mezi pozvanými je i zakladatel Českého olympijského výboru dr. Guth – Jarkovský, britský konzul Pistor nebo pražský primátor dr. Podlipný. Železářská firma Rott darovala drát na ohrazení hřiště, firma Gotwald pak 300 skládacích židlí a dva skládací altány.²¹

Mužstvo Oxfordu dorazilo do Prahy v den zápasu o sedmé hodině ranní. K velkému překvapení pouze o dvanácti hráčích. Byli uvítáni členy Slavie a následně převezeny do Hotelu de Saxe (pozn. Kde to je). Na hřiště se dostavilo do té doby nevídaných 4 000 platících diváků. Cena vstupenky stála 5 zlatek. Ani to však nepokrylo výdaje a Slavie zápas ještě dlouho splácela. Před zahájením zápasu přivítal oxfordské hráče kardinál Schönborn v jejich rodném jazyce. Angličané nastoupili v modře pruhovaných dresech, slávisté ve svém tradičním. Podle dobového tisku víme, že Oxford měl od začátku utkání převahu. Již v počátku utkání pražané prohrávají o dva góly. S polčasem již Slavie prohrává 0:3. Po zbytek utkání se pražané herně zvedli, ale zůstalo, až na pár útoků, jen při bránění. Oxford už však branku nepřidal a výsledek poločasu byl i výsledkem konečný. Hra byla slušná a elegantní.²²

Utkání mezi Oxfordem a Slavií bylo z celého turné Angličanů nejlepším výsledkem. Následující den porazili ostrované DFC 9:0, poté Vídeň 15:0 a mužstvo vídeňských

²⁰JENŠÍK, Miloslav, MACKŮ, Jiří, Kronika českého fotbalu od roku 1945, Praha, Olympia, 1998, ISBN:80-7033-523-8 ste. 66 - 67

²¹ JENŠÍK/MACKŮ, Kronika českého fotbalu, str. 68-69

²² PETRŮ, Karel, Dějiny československé kopané, str. 132-133

Angličanů 13:0. Český fotbal na sebe tedy upozorní i zahraničí. To se nelíbí pražským Němcům a po zápase mezi Slavií a Frankfurtem, které končí 5:4, tisk nařkne Slavii s úplatku Oxfordu pro lepší výsledek. Hru pražanů očerní jako průměrnou. Za měsíc na Letné Minerva Berlín prohrává 4:0.²³

Slavie stále nemá v Praze konkurenci a kromě zahraničních klubů hraje pouze s vlastní rezervou. DFC odmítá hrát nejen s českými kluby ale i s německými, které s Čechy udržují kontakt. Distancují se od výrazu Letná a na plakátech zvou své příznivce na Belvedere. Na Letné se objevuje nový klub. Je jím Letenský sportovní kroužek někdy také nazýván Sporting Cercle Victoria. Ten však hraje pouze se Slavií B. Letenský SK vychová například Jana Koška. Nejlepšího střelce období před první světovou válkou a ikonu letenské Slavie. Slavia na závěr roku 1899 vyhlašuje Mistrovství země koruny České. Bohužel se jiný tým nepřihlásí a tak mistrovství končí jediným zápasem mezi Slavií A a Slavií B rozdílem 6:1 a to 19. listopadu.²⁴

Na jaře roku 1900 přivítala Letná vídeňský klub AC Victoria. Slavie vítězí 20:0 a dostává se jí velké kritiky, že si k poměrování sil vybírá slabé soupeře. Následně, hrála proti dánskému klubu AB Kodaň, kde prohrála 2:3. Dánové patřili po Anglii ke špičkám fotbalové Evropy. Slavie, na jaře roku 1900 nehrála s žádným českým klubem. Účast na zápasech nebyla povinná a mužstva objednávala zápasy tak jak jim vyhovovaly herně i výkonnostně.²⁵

Pražské německé kluby si zakládají vlastní soutěž. Vítězem pouhých dvou turnajů jsou letenští DFC. Letenský sportovní kroužek přidává do názvu slovo Victoria. S rokem 1900 však prožívá krizi. Část hráčů odchází do Sparty a část se sdružuje s žižkovským sportovním kroužkem. Zde vzniká klub, který bude brzy patřit v Praze mezi nejlepší. Praha má v té době malé množství kvalitních hřišť. Jediné opravdu dobré hřiště má pouze DFC. Ucházející podmínky pro zápasy nabízí ještě Slavia a ČAFC Královské Vinohrady, ale ani ta nejsou zcela vyhovující. Z českých klubů na tom byla s vybavením nejlépe Slavie. Hřiště však bylo ohraničeno provazy a dráty které byly při každém utkání fanoušky potrhány. O jaké nedostatky se jedná, se čeští hráči přesvědčili při zápase v Budapešti. Tamní stadion již disponoval krytými tribunami a kapacita návštěvníků se blížila k 8000.²⁶ V Praze se na domácí scéně české kluby téměř nestřetávaly. Výjimkou byl však turnaj, který v létě 1900 vyhlásila Vídeň. Tzv.

²³ JENŠÍK/MACKŮ, Kronika českého fotbalu, str. 71

²⁴ MACKŮ, Jiří, Pražská Letná, str. 22

²⁵ PETRŮ, Karel, Dějiny československé kopané, str. 150

²⁶ PETRŮ, Karel, Dějiny československé kopané, str. 157

Chllange Cup byl vlastně předchůdcem středoevropského poháru. Kromě tradičních Vídeňských klubů jako byla tehdy First Vienna, Cricketa a WFC 1898 se přihlásila Slavie a ČAFC Královské Vinohrady. Turnaj byl hrán na dvě skupiny, vídeňskou a pražskou. Letná tedy viděla první utkání mezi Slavií a ČAFR. Letenští vyhrávají 13:1 a po výhře ve Vídni nad Cricketou 2:1 se stávají nejlepším klubem Rakousko – Uherska.²⁷ Velké úspěch v zahraničí zapříčinili prestiž a větší zájem a sešivaný klub. 23. prosince roku 1900 získala Slavie od městské rady a spolku pro pěstování her české mládeže nové a lepší hřiště. Nacházel se v těsném sousedství DFC. Hřiště sloužilo pouze pro zápasy a bylo modernizováno včetně tribun a zavedení vodovodu²⁸. Stadion by dnes zasahoval do budov ministerstva vnitra, gymnázia Nad Štolou a zemědělského muzea. AC Praha, jako jeden z průkopníků pražské a letenské kopané odehrála v této sezóně jen tři utkání a padla do stínu ostatních klubů. Letná byla na podzim roku 1900 svědkem jedné premiéry. V rámci turnaje nižších výkonnostních tříd, se na stadionu Slavie, utkal SK Union Žižkov a SK Plzeň. Západočeši utrpěli debakl 15:0, ale jednalo se o první utkání českého mimopražského klubu v Praze.

24.dubna 1901 přijíždí do Prahy první profesionální anglický klub, Southampton. Tato návštěva znamenala v Praze velkou senzaci. A to přes to že Southampton i přes úspěchy v anglických pohárech patřil v té době až do třetí výkonnostní anglické ligy. Slavie na Letné prohrála 0:3. Naprostou senzací se však stane brankář hostí. John Robinson svým stylem chytání naprosto učaroval nejen hráče ale i všechny přihlížející. Po zápase na sebe nechal střílet i pět míčů najednou přičemž se po nic střemhlav vrhal. Zde se zrodil výraz pro brankářské zákroky „robinsonáda“.²⁹

Vedle Robinsona Prahu zaujal i útočník Millward. Hrál prý výborně hlavou a pohybem těla klamal protihráče. Později se ve Slavii ucházel o post trenéra ale na jeho angažování nebyl dostatek finančních prostředků. Slavie v té době dokončila úplnou přestavbu svého stadionu. Byla zbudována luxusní jednopatrová klubovna. V jejím přízemí se nacházel byt správce stadionu, sprchy, oblékárna a společenská místnost. V patře bylo jedenáct lóží s výhledem na hřiště a šatna hostujících mužstev. Kolem hřiště byl zbudován klopený násep určený pro místa na stání. Diváky a hrací plochu pak

²⁷ PETRŮ Karel, Dějiny čs. kopané, str. 161

²⁸ PETRŮ Karel, Dějiny čs. kopané, str. 172

²⁹ MACKŮ, Jiří, Kronika českého fotbalu str. 82

dělila bariéra a atletická dráha. V tomto novém české sportovním chrámu pak Slavie poprvé poráží anglický klub. Slavie – FC Civil Service 4:3³⁰

AC Praha, která na Letné nemá vlastní hřiště a je stále v pronájmu, k 4. Únoru 1902 ukončuje činnost. Jedním důvodem bylo skutečnost, že pro novou sezonu nesehnali hřiště, druhou pak že hráči neplatili příspěvky a rozcházeli se do jiných klubů. Tak přestal existovat klub, který stál na počátku historie české kopané.³¹ Hned na jaře však na Letnou přichází nově vzniklý klub Olympia VII, která si zbuduje hřiště mezi tréninkovým hřištěm Slavie a Oveneckou ulicí. První letenské utkání však Olympia prohrává s AFK Karlín 1:3.³²

S rokem 1903 přichází do Slavie později legendární Jan Košek. I díky němu Slavie nezná porážku. Její úspěchy jsou obdivuhodné. Viktoria Cottbus si z Letné odváží debakl 7:0, vysokoškoláci z Bonnu 10:1, Rapid Vídeň při svém prvním pražském utkání 14:1. Za mezinárodní utkání jsou považovány i zápasy s pražským Deutscher Sport Club, konkurentem DFC. Jarní zápas vyhrávají slavisté 10:0, podzimní dokonce 20:0. Úspěšnější jsou na evropské pevnině jen dánští fotbalisté. Zápasy s Bold Club Kodaň končí výsledky, 3:3, 7:9 a 5:4. Evropským překvapením je pak drtivá porážka nejlepšího týmu Uher. Budapešti Torna Club prohrála na Letné 12:0. Maďarský tisk se pokoušel najít neúspěch tamních mistrů v tvrdé hře domácích. Úspěchem však byl slávistický útok Košek – Benda.³³

Situace ohledně fotbalových hřišť v majetku klubů byla složitá. V roce 1903 např. přišel ČAFC Královské Vinohrady o své hřiště pod vinohradskou vodárenskou věží. Nové hřiště získali po náročném zařizování od činovníků klubu u vozovny elektrických drah, naproti Olšanským hřbitovům. Pozemků pro možné vybudování hřiště však bylo více. Jeden z pozemků byl nabízen formou inzerátu. V něm byla nabízena plocha o rozměru 400 čtverečních sáhů na Letné. Inzerát upřesňuje polohu prostoru a udává místo za restaurací. Jedná se o restauraci v budově Letenského zámečku. Pozemek až v roce 1905 získá Sparta. K roku 1903 však zůstane neobsazen.³⁴

V začátku nové sezony, na jaře 1904 měla Slavie výsledky nevyrovnané. Slavie nejprve porazila německé mistry Berlín Union 13:2, o pár týdnů později remizovala se slabou berlínskou Victorií jen 2:2. 9 května, sehrála Slavie zápas s týmem nejlepší

³⁰ HOUŠKA, Vítězslav, Věčná Slavie, Praha, Olympia, 1997, ISBN:27-049-92 str. 22-23

³¹ MACKŮ, Jiří, kronika českého fotbalu, str. 99

³² PETRŮ, Karel, Dějiny čs. kopané str. 212

³³ PETRŮ, Karel, Kronika české fotbalu str. 104

³⁴ MACKŮ, Jiří Kronika českého fotbalu, str. 108

anglických amatérů, klubem Corinthians. Senzačně prohrála jen 4:7. 24 května porazila tým Vienna 11:0, ale následně v Berlíně prohrála v opakovaném utkání s Unionem 3:5. Sparta se mezitím přiblížila o něco blíže k Letné. Zbudovala nové hřiště na pozemku u holešovického pivovaru, v oblasti dnešní ulice U Uranie. V té době Sparta hrála v dresech po rozpadnutém týmu SK Union. Červenobílé pruhované košile a černé trenýrky.³⁵ Slavie po několika neúspěšných utkáních se potýká i s krizí uvnitř klubu. Vše vrcholí odchodem několika klíčových hráčů v čele s Janem Koškem. Všichni přestoupí na čas do Sparty a na krátko ji dostanou na vrchol české kopané.³⁶

Na jaře roku 1905 přichází na Letnou i Sparta. Získává plochu, která byla dva roky zpět nabízena inzerátem. Nové hřiště bylo u lanové dráhy. Ta vedla od dnešního ústí Letenského tunelu k restauraci v Letenském zámku, za níž se hřiště nacházelo. Slavnostně bylo otevřeno 5. března 1905 zápasem proti BTFC Union Berlín. Sparta prohrála 2:3. Tento výsledek byl však považován za velký úspěch.³⁷ Následně, na základě kvalitní organizace Sparty, přijíždí do Prahy anglické týmu Everton a anglickým ligovým mistrem Newcastle United. Prohra 3:6 s Everton se stále velkým překvapením ale prohra 2:3 s mistrovským Newcastle United přímo senzací. Zápas s mužstvy z Anglie sehraje brzy i Slavie. Everton vyhrává na Letné 5:0 a londýnský Tottenham dokonce 8:1. Sparta na jaře roku 1905 fotbalově dominuje. Slavie je naopak disponuje lepším vybavením, zázemím i ekonomickým hospodařením. Výkonnost se však obrací, když v srpnu ohlásí svůj návrat Jan Košek s ostatními hráči, kteří Slavii před časem opustili.³⁸ Pro Spartu to znamená úpadek. Bez „slávistických opor“ podléhají pražským týmem Sturm 3:7. Ve stejný den, Slavie ve Vídni poráží First Viennu, díky dvou brankám navrátilce Koška 2:0.

V únoru roku 1905 dochází pro českou kopanou k přelomové události. Slavie angažovala anglického trenéra Johna Williama Maddena. Původem byl Skot. Bývalý reprezentant a hráč Celtiku Glasgow. Jako první zavádí přísný tréninkový režim. Dbá na životospřávu hráčů i na fyzickou zdatnost. Vyzná se v medicíně a maserských technikách. Jeho příchod znamená převrat ve fotbalové přípravě. Získal přezdívku „dědek“. Trenérem ve Slavii byl až do roku 1930. V Čechách se oženil a fotbalově

³⁵PETRŮ, Karel, Dějiny čs. kopané, str. 247

³⁶MACKŮ, Jiří, Kronika českého fotbalu, str. 113

³⁷MACKŮ, Jiří, Kronika českého fotbalu, str. 118

³⁸HOUSKA, Vítězslav, Železná Sparta, Praha, Olympia, 1992, ISBN:80-7033-186-0 str. 17-18

činný byl až do své smrti roku 1948.³⁹ Do dnes je legendou sešivaného klubu a jeho jméno nese od roku 2017 hlavní tribuna stadionu Eden.

Zatím co Slavie začíná rok 1906 opět na fotbalovém trůnu českém i evropském, Sparta se potácí v těžké krizi. Fotbalově stále patří k nejlepším, zato situace hospodářská situace je špatná. Klub čelí žalobám a exekucím. Nikdo nechce v tomto stavu převzít vedení a tak v lednu 1906 je na klubové schůzi podám návrh na rozpuštění. Tomu zabránil arch. Rudolf Schindler, který se ujal vedení a svým majetkem se zaručil za všechny dluhy.⁴⁰ Zachráněná Sparta tohoto roku nastupuje poprvé ve svém do dnes tradičních rudých dresech. Snahou bylo prý zalíbení se dělnickým vrstvám „revoluční barvou“. Pravdou však je, že člen výboru Sparty Petr Pařík na své obchodní cestě do Anglie shlédli utkání londýnského Arsenalu. Ti hráli v červených dresech a bílých trenýrkách. Petříkovi se kombinace natolik líbila, že svému klubu přivezl rudých dresů.⁴¹ Na podzim přivítala Sparta na svém hřišti „letenské sousedy“ z DFC. Asi 20 minut před koncem za stavu 2:1 pro DFC, odešel klub pražských Němců ze hřiště neboť nechtěl uznat branku Sparty. Český svaz fotbalový podal na DFC stížnost u rakouského svazu a nedovolil českým klubům s DFC hrát. Rakouský svaz na oplátku bojkotoval české kluby.⁴²

Slavie opět pokračuje v úspěších a přepisuje dosavadní historii české kopané. 21. května 1906 poráží na Letné tým Southamtonu 4:0. Je to první porážka anglických profesionálů na naší půdě. O týden později sehrála utkání s mistrem skotské ligy, Celtikem Glasgow. Zápas skončí naprostou senzací a remízou 3:3. Jarní sezonu Slavie korunuje vítězstvím nad Bayernem Mnichov 13:0.⁴³

Významným dnem se pro český fotbal stal 20. květen 1907. Na kongresu v Amsterdamu byl Český fotbalový svaz přijat do mezinárodní fotbalové organizace FIFA. Tento úspěch však netrval dlouho. Komplikace se odehrála opět na Letné. 24. března 1907 se odehrálo utkání mezi DFC a SK Smíchov. Jelikož byl DFC členem svazu Rakouského, povolal na zápas rozhodčího z Vídně. „Sbor českých soudců“ byl však proti, aby zápas s českým klubem řídil někdy jiný než Čech. I přesto že zápas byl

³⁹ HOUŠKA, Vítězslav, Věčná Slavie, str. 38-42

⁴⁰ PETRŮ, Karel, Dějiny čs. kopané, str. 293-294

⁴¹ MACKŮ, Jiří, Kronika českého fotbalu str. 128

⁴² PETRŮ, Karel, Dějiny čs. kopané str. 302

⁴³ MACKŮ, Jiří, Kronika českého fotbalu str. 130 - 131

organizován německým klubem. Tato událost se stále počátkem vzniku samostatného svazu rozhodčích.⁴⁴

Více než 11 let uběhlo od prvního zápasu Slavie a Sparty. Obě mužstva se spolu utkala 13. října 1907. Šlo o teprve druhé derby a první na Letné. Utkání skončilo remízou 2:2. Prvním střelcem oficiálního derby se stal slávista Josef Bělka. Odchovanec Sparty. Senzační úspěch Sparty pak dobový tisk vysvětloval laxním přístupem hráčů Slavie ke hře. Slávisté však o měsíc později, 24. listopadu 1907 uvedli vše na pravou míru a letenského rivala porazili 9:1. Obě utkání hostila Slavia na svém stadionu.⁴⁵

Rok 1908 je ve znamení zákulisních tahanic a válek v tisku. Slavia dále v Čechách platila za nejlepší klub. Velkým úspěchem byly výsledky proti klubům z Anglie. Prohra s Crystal Palace 4:5, s Manchesterem United 0:2 a hlavně vítězství nad Middlesborough 3:2. Na Letné se nově představuje i SK Smíchov. Díky spolupráci se Slavií hraje na jejím hřišti. Smíchovu, který patří v Čechách mezi nejlepší kluby, se však na Letné nedaří. V utkání s Crystal Palace, které zařídí Slavia, prohrávají 1:7. S hostitelskou Slavií pak 9:1. Velký úspěch si ale SK Smíchov připsal, 21. března 1909 kdy na hřišti Slavie zvítězil 3:1. Slavia tak s českým týmem klubem prohrála po dlouhých 12 letech. Naposledy tomu bylo 25. března 1897, kdy nad Slavií zvítězil DFC 1:0.⁴⁶

V roce 1910 se fotbalu mnoho nekonalo. Opět se spíše válčilo na fotbalovém svazu a v médiích. Jedinou oficiální soutěží, která se ten rok uskutečnila, byl „Pohár dobročinnosti“. Slavia na něm startovala historicky poprvé. V semifinále potkává letenského rivala, Spartu. Je tak odehráno historicky čtvrté derby. Slavia vyhrává 5:1. Ve finále následně poráží letenské „podnájemníky“ SK Smíchov 5:2 a stává se vítězem celého poháru.⁴⁷

Český svaz fotbalový se v roce 1911 neúspěšně snaží organizovat povinné mistrovství Čech. Opět se hraje jen „pohár dobročinnosti“. V turnaji se objevuje i tým SK Letná. Již v prvním kole však prohrává s žižkovskou Viktorií 12:0. Ve finále byla velkým překvapením účast týmu AFK Kolín, který v souboji o pohár prohrál se Slavií 4:1.⁴⁸ Ta na svém letenském stadionu hostí na počátku jara skotský Aberdeen. Skotský

⁴⁴ PETRŮ, Karel, Dějiny čs. kopané str. 314

⁴⁵ MACHO, Milan, Sparta, Slavia, rivalové navěky, str. 16

⁴⁶ PETRŮ, Karel, Dějiny čs. kopané str. 342

⁴⁷ MACKŮ, Jiří, Kronika českého fotbalu str. 162

⁴⁸ PETRŮ, Karel, Dějiny čs. kopané str. 354

tým prohrává 3:2. V odvetě pak zvítězí 1:2.⁴⁹ Slavie platí stále za nejlepší český tým. Objevuje se však, řada názorů které pokládají za nejlepší posílenou Spartu. Na základě dohody se 25. března 1911 odehraje vzájemné utkání. V deštivém počasí končí poločas 3:2 pro „sešivané“ a Sparta odchází do kabin plna nadějí. Druhý poločas už tak vyrovnaný není a Sparta odchází s porážkou 9:2. Na podzim v rámci turnaje o „Stříbrný pohár“, který se hrál na 2x15 minut Slavie ještě zvítězí 3:1. Ale, 1. října 1911 se hraje další oficiální utkání obou letenských „S“. Poprvé se hraje na hřišti Sparty a ta doma vítězí 3:1. Utkání sledovalo 6000 fanoušků.⁵⁰

S rokem 1912 přichází i změna na českém fotbalovém trůně. 2. června Sparta po zaslouženém výkonu vyhrává na hřišti Slavie 4:0. Vše se odehrálo před 12000 diváky. To byla největší dosavadní účast v Čechách. Důvodem velké návštěvy utkání byl možná právě probíhající všesokolský slet, který se na Letné odehrával. Slavie hrála bez svého kanonýrka Koška. Košek tímto zápasem s fotbalem končí a sním, končí i velkolepá nadvláda „sešivaných“.⁵¹ Závěr roku je mezi oběma kluby velice napjatý. Fotbalový svaz vyhlásí benefiční zápas, jehož výdělek půjde na podporu srbského červeného kříže ve válce proti Turecku. Slavie souhlasí. Sparta, která není ještě ekonomicky stabilní, se staví proti. Tím ale dostala do rozporu s veřejným míněním. Souhlasila nakonec jen s podmínkou, že Slavie odehraje o týden později odvetné utkání na jejím hřišti. Zápas se hrál 8. prosince na hřišti Slavie. K vidění je nezvykle tvrdá hra. Obrana Sparty nedokáže reagovat na útoky soupeře a tvrdě fauluje. Po zákroku udeří slávista spartánské obránce. Oba jsou okamžitě vyloučení, ale odmítají opustit hřiště a rozhodčí zápas za stavu 1:1 ukončí. Slavie reagovala ukončením sezony všech svých klubů a Sparta se stala mistrem.⁵² Slavie poskytla své tréninkové hřiště pro přípravu kluziště na nadcházející mistrovství Evropy v hokeji.⁵³

Dalším milníkem pro letenskou historii bylo utkání letenských „S“ z roku 1913. V rámci turnaje pražské I. třídy se utkání hrálo před 14000 diváky. Sparta zvítězila 2:0. Její zaváhání a prohra s týmem SK Kladno však přihrálo titul Prahy Slavii. Jelikož mistrem Moravy se stala moravská Slavie Brno, finálové utkání mistrovství Čech a Moravy hrála dvě mužstva stejného jména. Z vítězství se radovala ta pražská.⁵⁴

⁴⁹ MACKŮ, Jiří, Kronika českého fotbalu str. 174

⁵⁰ MACKŮ, Jiří, Kronika českého fotbalu str. 166-167

⁵¹ HOUŠKA, Vítězslav, Věčná Slavie, str. 57

⁵² MACKŮ, Jiří, Kronika českého fotbalu, str 180

⁵³ MACKŮ, Jiří, pražská Letná str. 25

⁵⁴ PETRŮ, Karel, Dějiny čs. kopané str. 375

Roku 1914 se v Praze odehraje jen „pohár dobročinnosti“ ve kterém zvítězí Viktorka Žižkov. V březnu získala Sparta od pražské městské rady nový pozemek pro hřiště. Šlo o pozemek za letenskou vodárenskou věží. Tam hraje Sparta dodnes. Za hřiště u Letenského zámečku Sparta platila majiteli, továrníku Richterovi, 1800 korun ročně. Což byl nemalý výdaj.⁵⁵

Vypuknutí světové války změnil okamžitě poměry v českých zemích i v české kopané. Český fotbalový svaz rozhodl, že oficiální soutěžní zápasy se hrát nebudou. Kopaná se však hrála dál i přes to že velké množství hráčů muselo narukovat. 27. září se tak na letenském hřišti Slavie odehrálo utkání mezi Prahou a Vídní. Praha vyhrála 5:0 a výdělek zápasu byl darován Rakouskému Červenému Kříži.⁵⁶

Válce musel fotbal ustoupit. Na tréninkovém hřišti Slavie jsou zřízeny provizorní prostory pro válečné rekonvalescenty. Nejen z letenských mužstev mizí jména odvedenců na válečnou frontu. Někteří fotbalisté se snaží branné povinnosti vyhnout přestupem do německých klubů, jako DFC Prag nebo Teplitzer FK. Ti mají lepší konexe na zrušení povolávání na frontu.⁵⁷

První tragické zprávy o fotbalistech přicházejí již z konce srpna. V bitvě u Komarowa je těžce zraněn útočník Sparty Václav Pilát. Prvním padlým z řad slavných fotbalových jmen byl hráč DFC Prag, nadporučík Merz. Na podzim pak docházejí zprávy o zranění obránce Slavie Krummera a spartánského Vaníka.⁵⁸

V časech války klesá zájem o fotbal. Počty diváků jsou stále menší. Mužstva jsou prořídla a hodnotné soutěže se nehrají. Naopak rostou ceny. Chybí peníze na vybavení i opravy hřišť. K roku 1915 je vyhlášeno „válečné“ mistrovství Prahy. V úvodu turnaje přehraje Sparta na Letné Spartu 5:1. Zápas sleduje 2 000 diváků. To je nejnižší návštěva zápasu obou rivalů od prvního vzájemného utkání z roku 1896. Během války se v Čechách objevuje vzdor proti monarchii. Následkem je rozpuštění Českého fotbalového svazu. U českých funkcionářů je provedena dokonce policejní prohlídka. České kluby tak, pokud chtějí pokračovat v činnosti, musejí vstoupit do Rakouského svazu.⁵⁹ Rakouský svaz vyhlašuje roku 1917 mistrovství Čech. Podmínkou je že se odehraje za účasti pražského DFC. Slavie, která se s ním má utkat, však odmítne nastoupit. České týmy se snažili celý, Rakouským svazem diktovaný turnaj sabotovat.

⁵⁵ PETRŮ, Karel, Dějiny čs. kopané str. 397

⁵⁶ PETRŮ, Karel, Dějiny čs. kopané str. 398

⁵⁷ MACKŮ, Jiří, pražská Letná, str. 56

⁵⁸ PETRŮ, Karel, Dějiny čs. kopané, str. 401

⁵⁹ MACKŮ, Jiří, Kronika českého fotbalu, str. 217 - 218

Nakonec se odehrálo pouze utkání mezi Slavii a Spartou. Slavie zvítězila 5:0, ale odmítla získané body a zápas neakceptovala jako mistrovský. Slavie byla z turnaje vyřazena. Dodatečně byl odehraný zápas mezi DFC a Spartou. Tým pražských Němců zvítězil na domácím letenském hřišti 4:1 a po přičtení bodů z neodehraného zápasu se Slavii se stal vítězem turnaje.⁶⁰ 13. května 1917 Sparta slavnostně otevírá nové hřiště na již zakoupeném pozemku pod vodárenskou věží. Provoz hřiště je zahájen zápasem proti plzeňské Viktorii, kterou Sparta poráží jen těsně 3:2.⁶¹ V závěru roku 1917 se na Letné rozhořel nový spor mezi Slavii a Spartou. V Praze vznikla „České Srdce“, dobročinná a sociální organizace podporující rodiny postižené válkou. Slavie podala návrh na benefiční utkání se Spartou, pro něž dala k dispozici hřiště. Tým Slavie pak svůj podíl vytěžený z utkání odevzdá „Českému Srdci“. Ze strany Slavie to byl útok na ekonomiku Sparty. Ta měla vysoké výdaje spojené s výstavbou nového hřiště. Sparta souhlasila, ale pouze s podmínkou že se nejprve odehraje mistrovské utkání určené svazem, z něhož by jim připadl zisk. „Sešívání navrhovali, aby byl tedy pro „České Srdce“ odehrán zápas mistrovský. Ten byl stanoven na 9. prosince. Slavie k němu však nenastoupila, protože nebyl akceptován její návrh hrát na hřišti Sparty, jak původně rozhodl los Českého fotbalového svazu. Následně by se hrálo na hřišti Slavie utkání přátelské, a pořadatel by odvedl polovinu zisku na zmíněné dobročinné účely. K zápasu nakonec vůbec nedošlo. Slavii bylo mistrovské utkání zrušeno ve prospěch Sparty. Tak „rudí“ ovládli celé mistrovství za rok 1917.⁶²

SK Smíchov hraje stále v podnájmu na Slavii. Patřil mezi nejlepší kluby ale bez vlastního hřiště. Poté co se Sparta odstěhovala na své nové působiště, SK Smíchov si najal její hřiště staré v letenských sadech u lanové dráhy. SK Smíchov se tak stal oficiálně letenským klubem.⁶³ V dusné válečné atmosféře jsou letenské stadiony využívány i pro jiné aktivity než je fotbal. Na stadionu DFC se uskutečnila přehlídka cvičených psů rakouské armády. Na hřišti Slavie byl zase k vidění nácvik pražských škol v branném cvičení.⁶⁴ V posledním válečném roce, se odehrály pouze dva mistrovské turnaje, kdy jednou triumfovala Slavie a poté Sparta. Válce padlo za oběť mnoho českých fotbalistů. Domů se nevrátí na 150 hráčů z pražských mužstev.⁶⁵

⁶⁰ PETRŮ, Karel, Dějiny čs. kopané, str. 427

⁶¹ PETRŮ, Karel, Dějiny čs. kopané str. 431

⁶² PETRŮ, Karel, Dějiny čs. kopané str. 438

⁶³ MACKŮ, Jiří, pražská Letná, str. 58

⁶⁴ MACKŮ, Jiří, pražská Letná, str. 62

⁶⁵ MACKŮ, Jiří, Kronika českého fotbalu, str. 210

2.2. Fotbal v období první republiky

31. října 1918, tedy o tři dny později co vyšel zákon o zřízení svobodné republiky, byla založena i Česká obec sportovní. Ta jako první řešila podání amnestie hráčů, kteří byli doživotně diskvalifikováni za to, že v období války přestoupili do německých klubů. S novým rokem se hráli první české mistrovské soutěže. Sparta v úvodu na domácím hřišti prohrává s Unionem Žižkov 1:2. V rozhodujícím zápase přehrála Slavii 2:0 a stala vítězem. Rovný počet bodů v tabulce způsobil, že Sparta zvítězila na základě vítězství ve vzájemném zápase. A to i přes to že Slavie měla podstatně lepší skóre. Sparta se stala nejlepším klubem a v tomto období dá základ pro svou slavnou přezdívku „Železná Sparta“.⁶⁶

11. července 1920 jsou na letenském prostranství, na kterém se konají i Sokolské slety, pořádány sportovní slavnosti organizované Českým fotbalovým svazem. V rámci turnaje je k vidění i pochod fotbalistů z Letné přes centrum města na Hrad. Na sokolském sletišti, vedle stadionu Slavie, se odehraje „bleskový turnaj“ hraný na 2x15 minut. Zápas letenských rivalů skončil vítězstvím Sparty 4:0. Celý program navštívilo kolem 30 000 diváků. Z hlediska finančního a propagačního se jednalo o veliký úspěch.⁶⁷ Až roku 1920 došlo opět k navázání českých a německých vztahů. Tím se položil základ pro budoucí jednotnou organizaci. První poválečné českoněmecké utkání viděli diváci na Letné. Sparta porazila DFC 4:1.⁶⁸

Na přelomu let 1920 a 1921 začíná Sparta opět investovat do úprav a rozšiřování svého hřiště. Nejkrásnější herní zázemí má stále Slavie. V únoru roku 1920 začala s výstavbou nové tribuny. Projekt byl realizován podle návrhu architekta Lauermanna. Stavba byla posunuta od hracího hřiště a došlo v ní ke spojení diváckých míst a provozních prostor. Tribuna měla 25 lóží se 170 sedadly a 1454 sedadel. S celkovou kapacitou 1 624 míst k sezení se stala největší tribunou v Evropě.⁶⁹ Šatny hráčů se pak nacházely v suterénu pod tribunou. Vrcholem sezony a křtem nového hřiště, se stalo utkání proti Rapidu Vídeň. Zápas, který sledovalo 24 085 diváků, vyhrála Sparta 4:1. První derby zde Sparta vyhrála 3:0. Tento zápas sledovalo 18. 460 fanoušků. Většina velkých zápasů se začala stěhovat ze hřiště Slavie na Spartu.⁷⁰

⁶⁶ PETRŮ, Karel, Dějiny čs. kopané str. 460

⁶⁷ MACKŮ, Jiří, kronika českého fotbalu str. 234

⁶⁸ PETRŮ, Karel, Dějiny čs. kopané str. 492

⁶⁹ HOUŠKA, Vítězslav, Železná Sparta str. 49 - 50

⁷⁰ PETRŮ, Karel, Dějiny čs. kopané, str. 521

Letná byla na podzim svědkem prvního zápasu československého reprezentačního týmu. 28. října 1921 na stadionu Sparty vítězí domácí nad Jugoslávií 6:1. Zápasu přihlíží 15 000 diváků. Jelikož chybí elektrické osvětlení, zápas je ukončen o pět minut dříve kvůli houstnoucí tmě.⁷¹

Na stadionu Sparty začal hrát v podnájmu tým SK Bubeneč. Hned první rok se dostává do popředí nejlepších klubů, ale následující rok opět padá do nižší výkonnostní skupiny.⁷²

Sparta je v roce 1922 opět mistr Čech. Pražské mistrovství vyhraje bez ztráty bodu a v českém finále si poradí s Hradce Králové. Její výkony však přestávají být tak jisté. Fotbalisté spjatí s poválečnými úspěchy se pomalu chystají do sportovní penze. V červnu to roku prohrají 0:3 s Nuselským SK. Toho roku je poprvé hrán i středočeský pohár. Letenští se setkávají už v semifinále. Zápas skončí 2:2 a prodlužuje se. Zápas je však ukončen vzhledem k tmě. O tři týdny později je utkání opakována. Již po hodině hry je za stavu 0:0 opět ukončeno pro pozdní hodiny. Až ve třetím zápase je jisto. Slavie hraje finále a po vítězství nad Čechiií Karlín si po delší době připisuje triumf.⁷³

Velkou atrakcí a lákadlem pro veřejnost se roku 1922 stal příjezd Celticu Glasgow. Ten patřil mezi světovou špičku a poslední roky byl neporažen. V prvním pražském utkání skotští mistři prohrávají se Spartou 2:1. Na zápas zavítalo 26 000 diváků. O den později, opět na stadionu Sparty, se proti Celticu představila i Slavie. Je to velká událost i pro trenéra sešíváných Maddena, bývalého hráče a trenéra skotské klubu. Slávisté po poločase prohrávají 1:2 ale druhá půle je pouze v jejich režii a utkání obracejí ve svůj prospěch poměrem branek 3:2. Bylo to velké překvapení, neboť Slávie do té doby nepatřila herně k nejlepšímu českému mužstvu. Další den měla proti týmu z Glasgow nastoupit mužstvo Československa. To bylo ale složeno pouze s hráčů letenských týmů. K zápasu však už nedošlo, neboť Skotové zápas odřekli a vrátili se domů. O pár dní později zavítal na Letnou i další skotský gigant, Aberdeen. Na Spartě prohrál 6:2, na Slavii 2:1.⁷⁴

Letenské stadiony, které patří k nejlepším a největším v Evropě hostí zápasy národních mužstev. Na jaře roku 1923 tu mužstvo ČSR senzačně poráží Itálii 5:1. Na domácí scéně tým Sparty neprohraje jediný zápas. Naopak Slavie překvapivě prohraje s Meteorem VIII 1:3. Velkou společenskou a historickou událostí roku 1923 je smíření

⁷¹ MACKŮ, Jiří, kronika českého fotbalu, str. 247

⁷² MACKŮ, Jiří, pražská Letná, str. 70

⁷³ MACKŮ, Jiří, kronika č. fotbalu str. 253

⁷⁴ HOUŠKA, Vítězslav, Věčná Slavie str. 75

a navázání spolupráce Slavie a DFC. Oba týmy měli množství fanoušků v židovské pražské komunitě a těsně spolu sousedili na Letné. Zasluhou funkcionáře Slavie, redaktora Laufera a předsedy německého klubu dr. Hufnagela byla svolána mimořádná schůze. Na navázání přátelských vztahů reagovalo několik funkcionářů obou týmů v položení klubových funkcí. Na to reaguje Sparta a zve DFC k přátelskému zápasu. Na domácím hřišti jej poráží 6:1. DFC žádá o odvetu na svém hřišti ale i tady prohrává, tentokrát 7:1. Na závěr roku se odehraje ještě jeden historický milník. Po odmítnutí ve Spartě přestupuje do Slavie z SK Bubeneč brankář František Plánička. Legendární opora „sešivaných“ i reprezentace ČSR.⁷⁵

Následující rok je ve znamení sváru svazových funkcionářů o tom jak má vypadat celostátní fotbalová soutěž. Středočeské mistrovství se nově hraje s 22 kluby a vítězem je Spavie. Letenský český soused ze Sparty obsadil až čtvrté místo. Opačné selhání je pak k vidění v poháru kde Slavie již ve druhém kole prohraje s Českoslovanem Košiče 2:3.⁷⁶

Roku 1925 vběhnou na letenská hřiště první profesionálové. Slavie má 15 profesionálních hráčů a Sparta s DFC 13. Minimální plat je stanoven na 200 Kč. Poprvé se hraje liga a ne turnaj. Hrají ji pouze profesionální kluby. Prvním ligovým šampionem je Slavie. Vrcholem roku, který nemá fotbalové historii co nabídnout je však příjezd týmu z Uruguaye. Je to mistrovský tým Nacional Montevideo. Sparta musela ručit soupeřům částkou 75 000 Kč jako případné odškodné. Zápas na spartě navštívilo 28 000 platících diváků. Sparta, kterou v té době trénuje Vlasta Burian, poráží jihoamerický klub 1:0. Druhým senzačním vystoupením, které fotbalová Letná spatřila, byl příjezd španělského klubu Espanol Barcelona. Její brány hájí tehdy fenomenální brankář Ricardo Zamora. Zamora předvedl fantastické výkony a uchvátil Prahy. I tak Barcelona prohrála na Slavii 4:2 a na Spartě dokonce 4:0.⁷⁷ V polovině dvacátých let budou nakrátko patřit na Letnou mužstva Novoměstský SK a Malostranský SK. Obě dvě hřiště vzniknou v západní části Letné, blízko Kramářově vile. V jejich pronájmu nějaký čas hraje i mužstvo FK Deutsche Sportbrüder.⁷⁸

V květnu roku 1926 se konal v Praze VIII. všesokolský slet. Poprvé však nebylo hlavní cvičiště na Letné ale na Strahově. Bylo rozhodnuto, že se v rámci sletu uskuteční na Letné fotbalový turnaj. Navzdory tomu, že Praha byla plná národních oslav a nálad,

⁷⁵ MACKŮ, Jiří, Kronika českého fotbalu, str. 262

⁷⁶ PETRŮ, Karel, Dějiny čs. kopané str. 585-586

⁷⁷ MACKŮ, Jiří, pražská Letná, str. 72

⁷⁸ JENŠÍK, Miloslav, Atlas českého fotbalu, str. 9 a 21

byl do turnaje přizván i německý DFC. To vyvolalo i s přispěním tisku protiněmecké nálady. Turnaj začal vítězstvím Sparty nad DFC 2:0 a Viktorka Žižkov Slavii 4:2. DFC podal po svém prvním výsledku protest proti „domnělé“ zaujatosti rozhodčích. V nastalé společenské náladě však neměl šanci uspět. Dále pak Sparta prohrává se Slavii 3:4, ale poráží Žižkov 5:4. DFC senzačně vyhraje nad „sešivanými“ 1:0 a nad Viktorkou 4:1. Díky „fotbalové matematice“ vychází, že vítězem sletového poháru je tým pražských Němců DFC díky lepšího skóre. To vyvolá vlnu nelibosti a česká veřejnost se dožaduje rozhodujícího utkání mezi DFC a Spartou, aby byla rozhodnuta bodová rovnost. Pravidla však uvádějí, že při rovnosti bodů rozhoduje skóre. Český fotbalový svaz tedy provede kličku. Původní odvolání DFC proti prvnímu zápasu dodatečně přijme a zápas nechá opakovat. Bodově se nezapočítá, pouze upraví brankový poměr. Sparta sice zvítězí, ale výsledek 4:2 jí skóre nevylepší. DFC tak zůstává vítězem.⁷⁹

Mezi mnohá prvenství, která drží Letná je i první živé rozhlasové vysílání. 3. října 1926 měl Československý Radiojournal přichystat přenos z utkání Slavie proti Hungarii Budapešť. Hlasatelem měl být sportovní redaktor Miloslav Horáček. Ten byl považován za zakladatele sportovní žurnalistiky. Mezi lety 1905 – 1909 předsedal Českému svazu fotbalovému. Byl také trenérem ČAFC Vinohrady a rozhodčím.⁸⁰ Ten se však z neznámého důvodu k utkání nedostavil a k mikrofonu byl v rychlosti posazen mezinárodní tajemník Slavie Josef Laufer. Jako první komentoval utkání v živém vysílání a rozhlasovému reportování se bude věnovat až do své smrti roku 1966. Je považován za zakladatele sportovního komentátorství.⁸¹

V roce 1927, byl odehrán první ročník tzv. Středoevropského poháru. O postup se v Praze hrál kvalifikační turnaj nejlepších týmů. Postup si zajistila obě letenská „S“. Zato DFC skončil v turnaji poslední bez jediné vstřelené branky. První ročník evropské soutěže nakonec vyhrála pražská Sparta. Na domácí půdě se na úspěch již nenavázalo. Ligu toho roku vyhrála Viktorie Žižkov a pohár pro mistra tak poprvé opustil Letnou.⁸²

Poslední den roku 1927, zemřel po těžké nemoci Jan Košek. Jedné z největších legend letenského a evropského fotbalu bylo 43 let. O jeho smrti informují snad

⁷⁹ PETRŮ, Karel, Dějiny čs. kopané, str. 598 - 599

⁸⁰JERÁBEK, Luboš, Český a Československý fotbal, Praha, Grada,2007, ISBN:978-80-247-1656-5 str. 65

⁸¹ HOUŠKA, Vítězslav, Věčná Slavie, str. 101

⁸² PETRŮ, Karel, Dějiny čs. kopané str. 612

všechny tehdejší noviny. Pohřbu se pak účastní společně jak hráči Slavie, tak hráči Sparty.⁸³

Roku 1928 se v Praze začalo nahlas mluvit o výstavbě parlamentu Československé republiky. Byla vypsaná soutěž a vniklo šestnáct návrhů, při čemž všechny počítaly s demolicí sportovních areálů a letenskou zástavbou. Sportovní kluby se pak podle plány měly stěhovat na vymezení prostranství při vltavské břehu v Bráníku. S finančních důvodů ale k tomuto kroku nikdy nedošlo.⁸⁴⁸⁵

Nejlepším klubem v Čechách je v té době Viktoria Žižkov. Díky výsledkům z tuzemské ligy je kvalifikována spolu se Slavií do II. ročníku středoevropského poháru. Své zápasy kvůli velkému diváckému zájmu odehraje na hřišti Slavie. Ani jeden z klubů však v tomto ročníku úspěch nezaznamená.⁸⁶

Roku 1929 se zásluhou Slavie titul mistrů Československa vrací na Letnou. Slavie září i ve středoevropském poháru. Prvním soupeřem je italský Juventus. Letenští prohrají v Turíně 1:0. Těsně před odvetou na Letné se nad slávistickým stadionem strhne bouře s prudkým deštěm. Hřiště se promění v blátivé pole plné vody. Podle svědectví vodu ze hřiště odčerpávali hasiči. V těchto podmínkách Slavie zvítězila 3:0. Přes tým First Vienna FC pak došla, až do finále kde nestačila na maďarský FC Újpest.⁸⁷

V září roku 1929 hostí Letní reprezentační utkání ČSR a Maďarů. V druhém poločase po tvrdém faulu na českého hráče vnikne na hřiště rozzlobený dav fanoušků. Vše musí řešit až policejní zásah. Zápas nakonec za stavu 1:1 vítěze nepozná.⁸⁸

Velkou událostí roku 1930 bylo uskutečnění mistrovství světa. Hostitelskou zemí se stala Uruguay. Československo však účast nepotvrdilo. Národní tým by se skládal převážně z hráčů letenských „S“. Znamenalo by to své nejlepší hráče uvolnit na několik měsíců, což by ochromilo chod v klubech. Vítězem historicky první mistrovství světa se stala domácí Uruguay.⁸⁹

V českém fotbale byla na vrcholu Slavie. Skvělý tým neztratí v ligové sezóně jediný bod. Na základě tohoto úspěchu končí na Letné ve funkci trenéra po 25 letech Madden. Sparta ztrácí na rivala deset bodů. I tak ji to ale stačí na druhé místo. V první lize více

⁸³ HOUŠKA, Vítězslav, 50 slavných slavistů, str. 19

⁸⁴ HONEISER, Ladislav, Letná, historie a vývoj prostoru, str. 76

⁸⁵ MACKŮ, Jiří, pražská Letná, str. 73

⁸⁶ MACKŮ, Jiří, Kronika českého fotbalu, 295

⁸⁷ HOUŠKA, Vítězslav, Věčná Slavie, str. 112

⁸⁸ MACKŮ, Jiří, Kronika českého fotbalu, str. 301

⁸⁹ PETRŮ, Karel, Dějiny čs. kopané, str. 654

klubů z Letné v této sezóně není. Největší mezinárodní utkání hostí toho roku hostila Sparta. Vyprodaný stadion shlédl utkání národního mužstva proti reprezentaci Španělska. Domáci zvítězili 2:0.⁹⁰

Roku 1931 bezkonkurenčně vládnu mužstva z Letné. Národní ligu už potřetí za sebou vyhrála Slavie. Nebylo to již vítězství tak přesvědčivé jako sezónu předchozí. Na jaře proti Spartě dokonce prohrála 2:1. Sparta je druhé. Na první příčku ztrácí jen tři body. DFC je stále součástí tzv. amatérské ligy. Ač patří mezi nejlepší kluby, vyhrává teprve tohoto roku. V přátelské zápase dokonce porazí Slavii 4:1. Třetím letenským úspěchem je vítězství Sparty ve středočeském poháru. Ve finále porazila 3:1 Slavii. Toto utkání bylo vrcholem napětí, které mezi kluby opět přetrvávalo. V polovině prvního poločasu se srazil spartánský útočník Braine s obráncem Slavie Novákem. Novák utrpěl zlomeninu lýtkové kosti a pohmoždění kotníku. Slávisté a dokonce i část tisku nařkla Braineho z úmyslného a likvidačního faulu. Dokonce proti němu bylo podáno trestní oznámení. Sparta se k případu nedokázala hrdě postavit a jedinou její reakcí bylo rozvázání přátelských styků. Ironií je že zápas se hrál ve prospěch úrazového fondu.⁹¹

V následujícím roce je mistrem zase Sparta. Letenská hrdost však utrpí ránu hned zpočátku roku. V jeden den během února prohraje Slavie s Viktorií, Sparta s druholigovým SK Plzeň a DFC s Meteorem VIII. Ve středoevropském poháru Sparta končí hned v prvním kole s Bologní. Slavie se dostává do semifinále a do Prahy přijíždí Juventus. Zápas se hrál na hřišti Slavie 6. července roku 1932. Po poločase Slavie vedla 3:0. Po poločase začali velmi frustrovaní Italové s tvrdou hrou. Osm minut před koncem, když rozhodčí Braun odpískal penaltu ve prospěch Slavie, byl napaden hráčem Cesarinim. Na to reagovala část českých diváků a vtrhla na hřiště. Vše urovnávala pořadatelská služba s policií. Italové brali utkání v Praze jako křivdu. Odveta v Turíně se odehraje za dva dny. Hráči mohou na ulici pouze v policejním doprovodu. Reportér Laufer je hlídán ozbrojenými vojáky. V zápase hraje opět Caserini i když po vyloučení v Praze neměl. Na začátku druhé půle zápasy a Plánička v brance zasažen do hlavy vhozeným kamenem. Zranění není vážné, ale Slavie opouští hřiště. Vše řeší mezinárodní fotbalový svaz. Na základě nátlaku ze strany Itálie jsou ale vyloučeni z poháru oba kluby.⁹²

⁹⁰ MACKŮ, Jiří, Kronika českého fotbalu, str. 308

⁹¹ PETRŮ, Karel, Dějiny čs. kopané, str. 666

⁹² MACKŮ, Jiří, Kronika české kopané, str. 317

V neděli 16. října hostí stadion Sparty již 69. letenské derby. Zápas sleduje 26 000 diváků. Přes výborný výkon brankáře „sešivaných“ Pláničky zvítězí Sparta 2:1. Druhý gól domácích vstřelil bývalý slávista Josef Silný. Byl to jeho stý ligový gól. Byl prvním, kdo na tento úspěch dosáhl. Dnes mu v „Klubu ligových kanonýrů“ patří až 36. místo.

V roce 1933 se na fotbalový trůn vrací Slavie. O vítězi rozhoduje vlastně jen derby obou letenských „S“. Finále středoevropského poháru je však pro oba kluby zavřené. V tomto roce se naposledy hraje amatérská liga. Příští sezóna má již jednotně ucelenou soutěž. Amatérskou ligu vyhrává DFC. Ve finále jim je soupeřem vítěz svazového mistrovství Slovenska a Podkarpatské Rusi SK Rusj Užhorod. K zápasu v Praze cestují přes celou republiku letadlem. Jelikož hráči užhorodského mužstva jsou většinou absolventi pedagogického ústavu, získají přezdívku „létající učitelé“⁹³

Rok 1934 je ve znamení příprav pro II. mistrovství světa v Itálii. Na jaře, na spartánském stadionu vyhrává národní reprezentace 2:1. 10. dubna 1934, vyšla v denním tisku zpráva o rozšiřování stadionu Sparty, aby bylo možné pojmout už v přípravných mezistátních zápasech počet 45 000 diváků. Ten samý den kolem osmé hodiny ranní vypukl na hlavní tribuně požár. Než dorazila první hasičská posádka, byla celá dřevěná tribuna v plamenech a během hodiny shořela celá. Hasiči se snažili zachránit okolní tribuny. Požár vznikl pravděpodobně od přetopených kamen. Tribuna, která vznikla roku 1921, měla kapacitu 2 000 osob a stála přes 900 000 Kč. Celková škoda požáru byla vyčíslena až na 2 000 000 Kč. Zničeno bylo veškeré zařízení. Klubové kanceláře, hráčské šatny. Zničen byl i veškerý inventář včetně legitimací, smluv, trofejí a pohárů, klubový archiv i veškeré hráčské vybavení. Na základě této spartánské tragédie se zvedne vlna solidarity. Vlasta Burian nabízí klubu výtěžek z budoucích představení jeho divadla. Slavie nabízí nejnútnejší vybavení. Vítkovické železárny pak vytvoří návrh na novou, železobetonovou tribunu pro 4 000 diváků. Je postavena za 20 měsíců.⁹⁴ Vrcholem roku je pak samotné mistrovství světa. Československo se proboujalo až do finále, kde podlehl domácímu Italům po sporném gólu v nastavení 2:1.

V novém ligovém ročníku roku 1935 fotbalový trůn uhájila před Spartou Slavie. DFC se umístil na sedmé příčce. Ve středoevropském poháru slavila svůj další titul Sparta. Domácí finálový zápas proti maďarskému týmu Ferencváros však hrála na strahovském stadionu. Zde se budou hrát mezinárodní utkání čím dál častěji. Kapacita

⁹³ MACKŮ, Jiří, Kronika českého fotbalu, str. 326

⁹⁴ HOUŠKA, Vítězslav, Železná Sparta, str. 128 - 129

pojme až 50 000 diváků. V roce 1936 ovládne národní ligu Sparta, byť jen o skóre před Slavií. Ligu opouští po špatné sezóně letenský DFC.⁹⁵ Na jaře roku 1937 je Slavie ve skvělé formě. Nepozná porážku a skvělé výkony odvádí převážně brankář Plánička. Ve střeoevropském poháru již po prvním kole nemá ČSR žádného zástupce. Oba letenské týmy hrají na hřišti Sparty a po nepřesvědčivých výkonech v turnaji končí. Oba týmy horečně shánějí posily. Největší přestup však provede Slavie. Z rakouské Admiry Vídeň přichází Josef Bican. Po podpisu smlouvy a příchodu na Letnou dostal na ruku 150 000 Kč. Měsíčně mu byl vyplácen plat 5 000 Kč. Zápasové prémie pak dostával dvojnásobně než ostatní hráči. Druhý největší plat měl Plánička. Měsíčně dostával 1800 Kč. Na tehdejší dobu to byly pro Bicana neuvěřitelné peníze. Slavie dobře věděla, že získala nejlepšího českého fotbalistu všech dob.⁹⁶

Letenskou pláň opouští tým, který ji jako první osídlil. Roku 1937 musí hřiště ustoupit plánované výstavbě budov Národního technického a Zemědělského muzea, která bude probíhat v letech 1938 až 1941. Právě v tomto roce DFC představil své plány na výstavbu nové železobetonové tribuny pro 70 000 diváků. Kvůli výstavbě bylo též zničeno bývalé hřiště Sparty, kde jako poslední hrál SK Smíchov a tenisové kurty patřící také DFC.⁹⁷

Letenský fotbal v roce 1938 ovládla Sparta, ale nejlepším střelcem se stal slávistický Bican. Slavie vítězí poprvé ve střeoevropském finále. Svě zápasy ale odehraje na Strahově. V rámci příprav pro mistrovství světa, který v roce 1938 hostí Francie, odehrálo se na Letné několik přípravných utkání. 11. května se na stadionu Sparty odehrálo utkání mezi Letenskou XI. a Wolwerhampton Wanderers. Druhý tým anglické ligy prohrál 4:0, především díky výkonu Josefa Bicana. Ten, jelikož měl stále občanství rakouské, se nemohl s naší reprezentací mistrovství účastnit. Mistrovství dopadlo neúspěšně a mistrem světa se stalo podruhé Itálie.⁹⁸

2.3. Fotbal v období protektorátu Čechy a Morava

Krátce po okupaci v březnu 1939 a zřízení protektorátu Čechy a Morava je ustanoven nový fotbalový svaz. Je zrušen profesionální řád. V rámci amatérských norem je ale stále o hráče postaráno tak že se mohou věnovat pouze fotbalu. Fotbalové soutěže jsou

⁹⁵ MACKŮ, Jiří, Kronika českého fotbalu str. 350

⁹⁶ KOVÁŘ, Pavel, Bicanovo tajemství, Praha, Exit, 1993, ISBN:80-900713-0-9 str. 39

⁹⁷ MACKŮ, Jiří, pražská Letná, str. 139

⁹⁸ PETRŮ, Karel, Dějiny čs. kopané str. 756

zatím formálně nedotčeny. Záhy je ale vydán zákon o právu spolčování. Každý spolek musí potvrdit, zda chce v činnosti pokračovat a musí dokázat, že jeho účel není proti státnímu nebo veřejnému zájmu. Na jeho základě dojde k uplatňování norimberských rasových zákonů. Ten zakáže činnost židovským klubům a hráčům. Postihne i německý DFC Prag. Důvodů pro zrušení může být několik. Jednak minulost klubu v první republice a velké zastoupení židovské komunity. Dalším důvodem bylo úřední nařízení, které slučovala všechny německé kluby do německé sudetské ligy. Po odmítnutí byl DFC zrušen.⁹⁹

První neděle, která je hlavním herním dnem, po okupaci liga vynechá. 26. března je hlavním utkáním letenské derby. Zápas hostí favorizovaná Slavie a na stadion zavítá 25 000 diváků. Sparta nečekaně vyhrává 5:0. 8. června se na Letné na stadionu Sparty odehraje utkání Praha – Berlín. Pražský tým měl jasnou převahu a zápas skončil 2:0 pro domácí. Zápas, však provázeli velké nepokoje domácího publika. Berlínské mužstvo bylo při pozdravu zdvižené pravice vypískáno a doprovázeno voláním „Pryč s Vámi“. Na německé fotbalisty lítalo z hlediště kamení a lahve. Došlo i na několik pěstních potyček mezi českými fanoušky a vojáky wehrmachtu, kteří na zápas dohlíželi. Okupační správa jako odvetné opatření vyhlásila dočasný zákaz všech sportovních akcí do konce měsíce června. Zákaz se nevztahoval na koňské dostihy.¹⁰⁰ Po vypršení zákazu okupační moc do ligových zápasů přímo nezasahovala. Jiné tomu bylo při zápasech reprezentace. V roce 1939 bylo umožněno na Letné odehrát dvě utkání. V prvním zápase vyhrál tým Čech a Moravy na Jugoslávii 7:3. Druhý zápas proti bývalému Rakousku skončil nerozhodně 5:5. V následujících válečných letech však bude mužstvo Čech a Moravy pro mezinárodní zápasy izolováno.

Fotbalovou scénu roku 1940 ovládla Slavie. Josef Bican dal za sezónu 50 gólů. Jelikož již není možné hrát mezinárodní zápasy, chystají se utkání mezi Čechy a Moravou, které se tradičně hráli v letech 1912 – 1915. První utkání se odehraje na Letné 21. dubna. Češi hrají v červenobílých dresech a do sestavy kromě letenských klubů jsou i hráči Bohemians, Pardubic a Plzně. Moravané nastupují v dresech kombinujících modrou a bílou barvu. Zápas končí 3:1 pro mužstvo Čech. V září se odehraje odvěta v Brně, kde Češi opět vyhrají 6:5.¹⁰¹

⁹⁹ MACKŮ, Jiří, pražská Letná, str. 111

¹⁰⁰ MACKŮ, Jiří, Kronika českého fotbalu, str. 376 - 377

¹⁰¹ MACKŮ, Jiří, Kronika českého fotbalu, str. 384

Rok 1941 je již třetím rokem v protektorátu. Národní fotbal nemá žádné kontakty s okolním světem. Kromě ligové soutěže může divák opět vidět zápas Čechy proti Moravě. V jarním zápase hraném na Letné uhrají Moravané remízu 5:5. Odveta v Olomouci na podzim skončí 4:2 pro Čechy. Ligovou tabulka ovládla na jaře Slavie, ale Sparta končí až čtvrtá. Druhé místo vybojovala SK Plzeň a třetí SK Pardubice. Je to poprvé kdy první dvě místa obsadili kluby nejen mimoletenské ale i mimopražské. Na podzim se Sparta potýká ve velké krizi. Český pohár svede do finále právě letenské „S“. První finálový duel se hraje na Slavii. Bude to poslední letenské derby na hřišti Slavie. Až do nuceného odchodu Slavie z Letné je bude hostit Sparta. „Sešívání prohrávají 2:3, ale v odvetě se jim podaří zvítězit 3:6. Slavie získává i ligový pohár. Krize Sparty se prohloubí, když je vyřazena ze středočeské soutěže týmem SS Plincner, což je sportovní sdružení obuvnické firmy. Na podzim Sparta porazí pouze SK Židenice. Bod na remízu získává s týmem Polaban Nymburk. 7. prosince na domácím hřišti utrpí ponižující porážku od sousední Slavie 0:7 a obsadí poslední místo tabulky. Té vládne SK Slavia.¹⁰²

Fotbalový rok 1942 začne díky špatnému počasí až v polovině března. Hned v prvním kole na sebe narazí letenská „S“. Hřiště je v bídném stavu a Slavie navrhuje odložení zápasu. Sestupem ohrožená Sparta je však rázně proti. A tak na vlastním hřišti, proměněné vlivem silného deště v močál, prohrává 1:8. Fotbalovou soutěž přerušuje atentát za Reinharda Heydricha, 27. května 1942. Je vyhlášeno stanné právo a zákaz konání kulturních a sportovních akcí. Liga ožívá až 3. července. Zemí zmítá okupační teror, ale fotbal se hraje dál. Sparta si posledním kolem zajišťuje setrvání v nejvyšší soutěži.¹⁰³

18. února 1943 je v Berlíně vyhlášena tzv. totální válka Německa. Řada klubů se musela obejít bez hráčů, kteří byli odvedeni k pracovnímu nasazení v Německu. Sparta, ve vzájemném utkání s letenským soupeřem zvítězila, ale Slavie stejně celkový ligový žebříček ovládla. Sparta obsadila druhé místo a Letná opět fotbalově vládla. Následující rok 1944 tomu bylo naopak. Sparta neprohrála jediný zápas. Kromě ligy vyhrála i pohár. Následující jarní sezona roku 1945 je pro blížící se frontu nezačala hrát.¹⁰⁴

Na jaře 1945 se tedy fotbal nehraje. Německá vojska ustupují a v květnu propukne Pražské povstání. V neděli 6. května při ústupu jednotek SS je zapálena hlavní tribuna Slavie. Mohla být též zasažena při ostřelování z Kobylis. Vedle tribuny shoří i sklad

¹⁰² MACKŮ, Jiří, Kronika českého fotbalu, str. 390 - 393

¹⁰³ PETRŮ, Karel, Dějiny čs. kopané, str. 787

¹⁰⁴ PETRŮ, Karel, Dějiny čs. kopané, str. 801

s vybavením a klubový archiv. Svatostánek Slavie je zcela zničen. Poškozen byl i stadion Sparty. Zničeny byly ochozy na jižní straně i se vstupní branou. První poválečné zápasy jsou na Letné k vidění v červnu 1945. Stadion Sparty prošel rekonstrukcí a byl připraven na zápasy pražských klubů Slavie, Sparty, Viktorie a Bohemians. Na zápasy zavítá 25 000 lidí a výtěžek jde na podporu pozůstalým po obětech Pražského povstání.¹⁰⁵ V poválečné atmosféře je zájem o fotbal velký. Většina utkání, hlavně mezinárodních, se přesunula na Strahov.

2.4. Fotbal od roku 1946 do roku 1953

Rok 1946 nezačíná pro letenské dobře. Slavie, která hraje dočasně na hřišti Sparty, prohraje s týmem Hajduk Split 2:0. O pár týdnů později Slavie remizuje s FF Malmö 3:3. Sparta švédský klub porazí 4:3. Z obou zápasů je ale vidět že letenské kluby mají daleko do své bývalé slávy.¹⁰⁶ První reprezentační utkání se odehraje 9. května na Spartě. Reprezentační mužstvo je doplněno kromě dvou zlínských hráčů pouze z letenských fotbalistů. Zápas proti Jugoslávii prohráváme 2:0. Fotbalové lize však letenští stále vládnu. Sparta je úspěšnější. Velkým lákadlem pro diváky je první poválečná návštěva klubů z Anglie. V květnu nastoupil proti Spartě tým Derby County. Sparta zvítězila 2:3. 22. května, hráli na Spartě Angličané znovu, tentokrát proti Slavii. Zápas sledovalo 43 000 diváků. Slavie vítězí 3:1. Anglický tým si narychlo vyjedná ještě zápas kombinovaného týmu obou letenských „S“ aby si napravil reputaci. Tento výsledek však končí jen remízou 1:1. V červenci navštívilo Prahu hráči edinburského týmu Hibernians. V prvním pražském utkání přehráli Spartu 1:3. O týden později nastoupil skotský tým proti Slavii. Velmi kvalitní a vyrovnaný zápas vyhrála Slavie 3:2.¹⁰⁷

Fotbalový rok 1947 začne velkolepým zápasem mezi Prahou a Paříží. Zápas se konal 13. dubna na vyprodaném stadionu Sparty. Pražský výběr, sestavený pouze z letenských klubů porazí Paříž vysoko 6:1. V lize má několik kol před koncem jistý titul Slavie. V posledním derby toho roku však „rudí“ vyhrají 3:5. Na stadionu přihlíželo 45 000 diváků. Slavie jako mistr ligy nemá stále svůj stadion. Všechny domácí utkání hraje v podnájmu velkého rivala.¹⁰⁸

¹⁰⁵ MACKŮ, Jiří, Kronika českého fotbalu 2 str. 12

¹⁰⁶ PONĎĚLÍK, Josef, Josef, Bican – pět tisíc gólů, Praha, Olympia, 1979, ISBN:27-058-79 str. 211

¹⁰⁷ MACKŮ, Jiří, Kronika českého fotbalu 2, str. 24

¹⁰⁸ PONĎĚLÍK, Josef, Bican pět tisíc gólů, str. 225

Po komunistickém převratu začíná doba změn a reorganizací. Prvním krokem bylo sloučení všech tělovýchovných organizací a klubů pod celonárodní organizaci Sokol. Sokol je již pod tvrdým dohledem komunistů a stejně tomu bude i u fotbalu. Se spojením klubů do jednotné organizace a mění i názvy. Na Letné nyní hraje Sokol Sparta Bubeneč a její rival Sokol Slavie Praha VII. Boj o titul se sehraje opět pouze na Letné a Slavie z něj vychází jako vítěz. Na dlouho dobu poslední. Vzájemný zápas vyhrála Slavie 3:0. Zvítězila v derby poprvé od roku 1942 a to v oslabené sestavě a bez Bicana. Po třech letech ve spartánském pronájmu má Slavie konečně svůj stadion. Nová tribuna na Letné má kapacitu jen 22 000 diváků. První ligový zápas však prohrají s Bohemians 2:3.¹⁰⁹

Vedle změn názvů vznikají i závodní a armádní kluby. Velké kluby mají nálepku „buržoazních“ Slavie střídá jména jako ZSJ Dynamo Slavie, a pak přijde i o původní název. TJ Dynamo Praha. Ze Sparty se na čas stal Spartak. Vršovické Bohemians museli snést názvy jako Železničáři, Spartak Stalingrad a Spartak ČKD. Pro veřejnost a fanoušky to byla ale pouhá změna názvu. Byl nastaven amatérský řád. To znamenalo konec profesionálních fotbalistů.¹¹⁰

V roce 1949 vrcholí devastace fotbalových tradic. Kluby jsou nyní spojovány se závodními podniky. Fotbalisté jsou zaměstnání v podnicích. Josef Bican po nátlaku musí opustit Slavii. Jeho novým týmem jsou Vítkovické železářny. Liga začíná se zpožděním. Hned v prvním kole na sebe narazí tradiční kluby z Letné. Slavie bez hlavních opor vítězí 3:2. Ligový titul získal armádní klub z Bratislavy. Sparta druhá, Slavie až pátá.¹¹¹

V roce 1950 jsou ligovým nováčkem Vítkovice. S nimi na Letnou přijíždí i Bican a nastupuje proti mateřskému klubu. Slavii porazí 1:3. Spartu 1:0. Slavie končí v lize až sedmá. V prosinci 1950 hraje Slavie svůj poslední zápas na Letné. V rámci projektu výstavby pomníku Stalina je rozhodnuto o demolici hřiště, které bylo nedávno znovu vystavěno. Během dvou týdnů je srovnán se zemí nejen celý fotbalový areál Slavie ale i její letenská historie. Škoda se odhadovala na 16 000 000 Kč. Finanční odškodněné bylo 600 000 Kč a slib na nový stadion. Ten však nebyl a Slavie hrála na hřištích Sparty a Bohemians.¹¹² V následující sezóně roku 1951 je slávistická beznaděj odráží i na hřišti. Ligu vyhrává opět Bratislava. Sparta, která měla slabší výkony, končí druhá. Slavie

¹⁰⁹ MACKŮ, Jiří, Kronika českého fotbalu 2 str. 54

¹¹⁰ HOUŠKA, Vítězslav, Věčná Slavie, str. 206

¹¹¹ MACKŮ, Jiří, Kronika české fotbalu 2, str. 56

¹¹² HOUŠKA, Vítězslav, Věčná Slavie, str. 208

končí na dně tabulky a poprvé ve své historii opouští ligu. Další rok tedy Letnou v první lize hájí jen Sparta. Slavie tedy hrála roku 1952 jen pražský přebor. Ten však Slavie ovládne a může se těšit na ligový návrat. Mezinárodní zápasy již hostí výhradně stadion na Strahově. V září roku 1953 je otevřen stadion Eden ve Vršovicích. Byla vztyčena rozmontovaná tribuna z Letné. 27. září se zde hraje první zápas. Soupeřem je tým Křídla vlasti Olomouc. Na stadion a Slavii se přijde podívat 35 000 diváků. Na Letné již trvale zůstane jen Sparta.¹¹³

¹¹³ MACKŮ, Jiří, Kronika českého fotbalu, str. 100

Závěr

Cílem práce bylo poukázat na vznik a vývoj kopané v Praze na Letenské pláni. Hlavním tématem první kapitoly je doba vzniku prvním českých fotbalových klubů, které vznikly za určité nevole Rakousko – Uherského mocnářství. S jejich vznikem se rodí i národní vzdor a určitý nacionalismus. Brzy první kluby obsazují nevyužitou pláň na Letné. Prvním z nich je klub pražských Němců DFC. Brzy se k němu přidávají další, čistě české kluby. První období českého fotbalu je spjato se soupeřením nejen s kluby rakouskými ale vede se i boj zákulisní mezi funkcionáři, což připomíná více politiku. Přes různá omezení a diskriminaci ze strany Vídně se u nás však kultura kopané rychle rozvíjí. První hřiště na Letné nevypadala tak jak známe dnes. Jednalo se o vymezenou plochu a branky vytyčovaly položené kabáty aktérů. Kopaná byla záležitostí hrstky nadšenců a převážně studentů. Zde vznikaly první konflikty mezi studenty a gymnaziálními profesory, kteří hru neuznávali a studentům ji zakazovali. Hráči proto hráli v anonymitě a pod různými přezdívkami. Brzy však o kopanou začala jevit zájem široká veřejnost, což znamenalo rychle se situaci přizpůsobit. Vznikaly první tribuny a hřiště začala získávat podobu známou dnes. Do Čech začala přijíždět mužstva z celé Evropy, aby poměřili síly s nejlepším týmem Čech, kterým byla Slavie. Prudký rozvoj kopané přibrzdila až první světová válka. Řada hráčů musela narukovat a ani zájem veřejnosti nebyl ve válečném období tak velký.

Po první světové válce, se vznikem republiky se opět kopaná dostává do čela pozornosti. Klubům se dostává větší podpory od nově vzniklého Českého fotbalového svazu. Jeho členové jsou většinou i funkcionáři klubů. První republika nabízí zápasy, kdy se na stadionech tísní desítky tisíc fanoušků. Z hráčů se stávají profesionálové a za své zápasy dostávají často nemalé částky. Z množství zápasů, které Letná nabízí je divácky nejvyhledávanější souboj velkých rivalů, Slavie a Sparty. Toto utkání je tradiční už od samého počátku. Jejich souboj je označován jako „derby“ nebo souboj pražských „S“. Oba kluby nemají u nás konkurenci a pravidelně se střídají na nejvyšších příčkách ligové tabulky. Často s minimální ztrátou bodů, o které rozhodují jejich vzájemné souboje. Oba jsou úspěšní i na evropské scéně. Elitní evropskou soutěží je středoevropský pohár. Sparta v něm dokáže, zvítězil dvakrát, Slavie jednou. V této době je Letenská pláň jakýmsi velkým sportovním areálem. Na jednom prostranství jsou tři stadiony velkých klubů. K nim náleží hřiště tréninková. Na pláni jsou i hřiště menších pražských klubů. Letná pěstuje i atletiku, lední hokej a tenis. Vrcholným

úspěchem byla finálová účast Československa na mistrovství světa v Itálii. Celý reprezentační tým byl až na několik málo výjimek sestaven z hráčů letenských klubů. Vše se opět zastavilo s příchodem druhé války.

Po obsazení Československa německou armádou, vzniká na našem území protektorát Čechy a Morava. Zprvu okupační moc do fotbalového dění nezasahuje. Změna přijde po přátelském zápase mezi Prahou a Berlínem. Praha, která na hřišti jasně dominovala, zvítězila 2:0. Diváci provolávali protiněmecké nadávky, na berlínské hráče létalo z ochozí kamení a došla na nejednu pěstní potyčku s vojáky wehrmachtu, kteří byli zápasu přítomni. Následoval měsíční zákaz kulturních akcí a i fotbal začal být přísněji sledován. Ve chvíli, kdy v platnost vyšly norimberské rasové zákony, postižen byl i fotbalový život. Hráči židovského původu byli vyloučeni z veřejného života. Zrušen byl i tradiční tým z Letné. DFC se odmítl spojit s německými organizacemi. Silná byla i jeho vazba na pražskou židovskou obec a loajalita k první republice. I v dobách útlaku si lidé našli čas na fotbal. Tradiční letenská derby přilákala vždy desetitisíce návštěvníků. Fotbal v lidech probouzel soudržnost a vzdor proti okupantům. Období protektorátu dominovala fotbalově Slavie. Získala většinu titulů té doby. Těsně na konci války shořela tribuna Slavie. Oba letenští rivalové tak museli působit společně pod jednou střechou.

Po obnovení republiky začala fotbalová euforie znovu. Zájem byl o mezinárodní utkání. Vše fungovalo hladce až do „února“ 1948. Komunisté označili profesionální fotbal za buržoazní přežitek první republiky. Kluby byly slučovány do závodních a armádních závodů. Začala dominace slovenského armádního klubu Bratislavy a pražské Dukly. Letenské kluby ustupují do pozadí. Nejcitelněji to pozná Slavie. Jejich opravený stadion je znovu zbořen. Musí ustoupit výstavbě Stalinova pomníku. Nejlepší hráči musejí klub opustit. Slavie je změněno jméno a dokonce i dresy. Sparta se Slávií opět hraje pod jednou střechou. Sparta se drží na vyšších příčkách ale vrchol jí už nepatří. Slavie po všech zásazích státní moci čeká dokonce sestup. V roce 1953 pak opouští nadobro Letnou a stěhuje se do vršovického vyhnanství. Zde působí dodnes. Ze všech letenských klubů zůstala jen Sparta. I přes to že vždy stálo trochu stranou a na Letnou přišla jako poslední. Tak skončilo více než půl století sportovní vlády Letenské pláně.

Praha měla v Evropě jedinečný a nenahraditelný sportovní komplex. Pražanům sportovní život přinášel útěchu a naději v těžkých dobách. Zábavu a rivalitu v dobách míru. Fotbal se stal nenahraditelnou součástí kultury. To dokazují i obrovské návštěvy, o kterých se dnešními českému fanouškovi může jen zdát. Fotbalová kultura na Letné

prožila několik státních útvarů, dvě války a zůstala hrdě neporažena. Nakonec si ji zničili sami Češi. Důvodem byla žárlivost na krásu a úspěch fotbalistů, kteří sklízeli slávu po celé Evropě. Vysoké honoráře hráčů a i to že se profesionální fotbal, který dostal své dokonalosti za první republiky, prostě politicky nehodil. Místo sportovního unikátu, na kterém susedila řada klubů, a sportů máme opět jen holou pláň.

Seznam literatury

PETRŮ,Karel, Dějiny československé kopané, Praha, Národní nakladatelství A. Pokorný, 1946

JENŠÍK,Miloslav,MACKŮ, Jiří, Kronika českého fotbalu do roku 1945, Praha, Olympia, 1997, ISBN:80-7033-479-7

JENŠÍK,Miloslav,MACKŮ, Jiří, Kronika českého fotbalu od roku 1945, Praha, Olympia, 1998, ISBN:80-7033-523-8

MACKŮ,Jiří, Pražská Letná: obdivuhodné sportovní století 1860-1960, Praha, C&K,2015, ISBN: 978-80-905757-2-1

HOUŠKA, Vítězslav, Věčná Slavie, Praha, Olympia, 1997, ISBN:27-049-92

HOUŠKA, Vítězslav, Železná Sparta, Praha, Olympia, 1992, ISBN:80-7033-186-0

PONDĚLÍK, Josef, Bican – pět tisíc golů, Praha, Olympia, 1979, ISBN:27-058-79

KOVÁŘ,Pavel. Bicanovo tajemství, Praha, Exit, 1993, ISBN:80-900713-0-9

JENŠÍK,Miloslav. Atlas českého fotbalu, Praha, Radovan Jelínek, 2005, ISBN:80-901703-3-9

JEŘÁBEK,Luboš. Český a Československý fotbal, Praha, Grada,2007, ISBN: 978-80-247-1656-5

MACHO,Milan. Sparta – Slavia rivalové navěky, Praha, Brána, 2013, ISBN:978-80-7243-656-9

Sport a tělovýchova v pohraničí, Liberec, Vydavatelství Vojtěch Talík, 1946

HONEISER,Ladislav. Letná historie a vývoj prostoru, Praha, Útvar rozvoje hlavního města Prahy, 2007

GEBAUER, J., Slovník staročeský, I–II. Praha: Česká akademie císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění a Česká grafická společnost Unie, 1903 a 1916; Praha: Academia, 1970

